

Zivci sve tanji pred letnju pauzu

Author: [IWPR](#)
[ICTY](#)

Dan 212

U Sudnici 1 su svi zibunjeni. Amicus se ponasa kao advokat odbrane Republike Srbije, a barem jednom od sudije se cini da tuzilac nastoji da preuzme kontrolu nad predmetom. Bice da svima treba letnji odmor.

Vec neko vreme je vidljivo nestrpljenje sudija u odnosu na Branislava Tapuskovica. U vise navrata je Sudija Mej potsecao Tapuskovica da on nije advokat odbrane i da treba poceti da se ponasa kao amicus curiae (prijatelj suda), a ne kao Milosevicev branilac.

Pre nekoliko dana je Tapuskovic ispitivao generala Imra Agotica, koji je govorio o komandnom lancu JNA, o posrbljivanju i raspadu JNA, o prebacivanju njenog oruzja hrvatskim Srbima, o razoruzavanju hrvatskih snaga i o pregovorima u kojima je ucestvovao sa hrvastke strane koji su doveli do prekida vatre na pocetku 1992. Umesto da je ispitivao svedoka o detaljima koji su Milosevicu promakli, Tapuskovic ga je ispitivao o Hrvatskom prolecu 1970-tih godina, o iskazu jednog drugog svedoka koji se odnosio na faktore koji su odrzavali jedinstvo Jugoslavije i o posledicama operacije Oluja 1995-e godine.

Sudija Mej je prvi zaustavio amicusu pitanjem: 'Zanima me kako Vi vidite svoju ulogu? Vi ponavljate ono sto je rekao optuzeni. Vi niste tu da biste zastupali Srbiju, nego da biste pomagali Sudu.' Kada je Tapuskovic otvorio temu Operacije Oluja i stradanja hrvatskih Srba koji su ostali u Hrvatskoj posle povlacenja srpskih snaga, obicno nenametljiv Sudija Kvon je intervenisao: 'S obzirom na to da ste pravnik, Vasa je uloga drugacija od uloge optuzenog. Vi se bavite Operacijom Oluja i dogadjajima koji iz perioda nakon vremena na koje se odnosi optuznica. Kakve to veze ima sa optuznicom?' Hrvastki deo optuznice se odnosi na period izmedju avgusta 1991 i juna 1992. Sudija Kvon je pitao na koji nacin je ponasanje hrvatskih snaga tri godine posle perioda na koji se odnosi optuznica relevantno za sudjenje?

Tapuskovic je na to rekao da je 'siguran da [u vreme raspada Jugoslavije] niko nije planirao zlocine. Prijatelji suda stoje na stanovistu da je ovo bio gradjanski rat.' Posmatraci su bili sokiranmi tom izjavom (kako Kej i Mekormik nisu bili tog casa u sudnici, ne zna se da li i oni tako smatraju.) Ocigleno je da je gospodion Tapuskovic sasvim uveren u to sto je rekao, ali je svojom izjavom doveo u pitanje svoju objektivnost kao amicus. Iz Milosevicevih pitanja i izjava se vidi da ce to biti jedna od teza njegove odbrane. Ali, kao sto su sudije u vise navrata pokusali da objasne Tapuskovicu, on nije branilac optuzenog, nego pomocnik sudija. Na sudijama je da ocene da li je, ili nije, u pitanju bio gradjanski rat, i koju je ulogu optuzeni u njemu igrao. Sudijama nista ne koristi kada amicus zauzme tako definitivni stav o necemu o cemu oni tek trebaju da presude.

Sa svoje strane, Tapuskovic stoji na stanovistu da je Oluja bila upravo ono cega su se Srbi bojali kada je proglasena nezavisnost Republike Hrvatske, t.j., da su se oni bojali da ce biti proterani, pobedjeni i ubijeni, a njihova imovina opljackana i spaljena. Ako se ovo dokaze, smatra amicus, onda ce biti jasno da su hrvatski Srbi preduzeli mere samo-odbrane formiranjem autonomne oblasti, kada su se naoruzali i proterali ne-srpsko stanovnistvo. Problem je da to nije pravno moguca odbrana. Ono sto se desilo kasnije ne opravdava ranije dogadjaje. Operacija Oluja se verovatno ne bi desila da hrvatski Srbi nisu uradili ono sto su uradili 1991 i 1992 godine.

Sudija Kvon je pitao gospodina Tapuskovica da li govori o samo-odbrani ili o tu quoque odbrani (tu quoque odbrana znaci, u biti: 'Ja sam mozda stvarno uradio ono za sto me optuzujes, ali i ti si to radio.')

To nije odbrana koju uvazava Tribunal. Optuzenik mora da dokaze da je imao razloga za samo-odbranu, i dokazivanje tih razloga nije nesto sto trebaju u ovoj fazi sudjenja da rade amicusu.

Napetosti i nesuglasice izmedju sudija i amicusu Tapuskovica nisu novost u ovom sudjenju. Dok je gospodin Tapuskovic unakrsno ispitivao vestaka za propagandu Rena de la Brosa (Renaud de la Brosse), postavljao mu je pitanja kojima je pokusavao da uspostavi da su Srbi bili zrtve hrvatske i bosnjacke propagande koja ih je prikazivala kao agresore. Kao primere je naveo masakr u redu za hleb u Sarajevu u 1992 i na pijaci Merkale 1994. U oba slucaja su stradali prvenstveno civili, a Tapuskovic je tvrdio da su obe tragedije izazvali sami Bosnjaci i da su onda krivicu pokusali da zbace na Srbe da bi dobili medjunarodnu podrsku.

Kada je Tapuskovic pitao svedoka da li je ikada bilo dokazano sa cije strane su doletele granate na Merkale i na red za hleb, 's obzirom na to da su nakon toga bile nametnute sankcije protiv Srbije i Crne Gore,' sudija Mej ga je zaustavio: 'Mi smo vec culi ovaj argument. Vi sugerisete da su Bosnjaci bili odgovorni. Svedok nije tu da govori o tome. On je strucnjak za propagandu. Culi smo sve te argumetne. Optuzeni ih stalno ponavlja. Sada morate da uzmete u obzir svoju ulogu amicusu, i da se potsetite da nije na Vama da

branite ikoga. Moram da od Vas zatražim da prekinete s tim... u sledećih deset minuta...'

Na to je amicus izgovorio sledeće: 'Završicu kada god to od mene tražite, ali moram reći da sam stalno pod vremenskim pritiskom i da mi je vrlo tesko da obavljam svoju dužnost amicususa. Zato se pitam da li sam ja uopšte potreban ovom Vecu? Ne mogu da radim pod ovakvim pritiskom. I još da kažem ovo – moram to reći premda možda nije pravo mesto za to - ali ja sam ovde najstariji i ne mogu stalno biti pod stresom, da mi se stalno daju instrukcije šta smem da pitam i kada. Ako ne mogu da otvaram ovakve teme, onda su moje usluge ovde nepotrebne. To nema veze sa gospodinom Milosevicem, nego sa pitanjima o kojima ćete Vi morati da odlučite i presudite. Ako sam ja ovde visak, onda više ne želim da obavljam ovu dužnost.'

U toj situaciji je Sudija Mej popustio pred vidno napetim Tapuskovicem. Ali, problem nije bio rešen, kao što se videlo iz unakrsnog ispitivanja generala Agotica. Očigledno je da sudije i amicususa na bitno različite načine vide ulogu prijatelja suda. U odluci kojom je formirana funkcija prijatelja suda stoji da uloga amicususa 'nije da predstavljaju optuženog nego da učini sve da predmet bude na najbolji način okončan.'

Gospodin Tapuskovic, međutim, kao da smatra da je njegova uloga da objasni sudu okolnosti pod kojima su se odigrali događaji na koje se optužnica odnosi. On smatra da se jedino tako mogu razumeti sporni događaji (i zločini.) Bez konteksta (a on smatra da to počinje sa Drugim svetskim ratom,) ne može da se utvrdi krivična odgovornost, kao da misli Tapuskovic. Poretresno veće od njega očekuje da se drži strogo pravnih tema, a od sudskih vestaka da daju kulturno-istorijski kontekst za događaje. Amicus ne može da svedoci, kao što je pokušao da uradi Tapuskovic, na primer kada je rekao da je «utvrđeno da je za [masakr na Merkalama] kriva muslimanska strana.»

S obzirom na razliku između ova dva vidjenja uloge amicususa, nije iznenađenje da se dve strane sukobljavaju. Ne zna se da li je to uticalo na odluku Suda objavljenu 27.6.2003. da se odrekne Tapuskovicevih usluga kada tuzilastvo završi iznosenje dokaza. U odgovoru na zahtev amicususa da Sud objasni kako vide njihovu ulogu u budućnosti, Veće je reklo da će pravna pitanja verovatno da se otvore dok odbrana bude iznosila svoje dokaze, i da gospodin Kej i njegova pomoćnica, Džilijan Higin (Gillian Higgins) imaju svo potrebno znanje i iskustvo da preuzmu taj posao na sebe. Veće je odlučilo da gospodin Tapuskovic napusti svoju funkciju amicususa curiae kada tuzilastvo završi sa iznosenjem dokaza. Pretresno veće izražava svoju zahvalnost gospodinu Tapuskovicu za njegove usluge.» (koje, međutim, Sud, nije zeleo.) I zaista, iako je njegova iskrenost očigledna, te usluge pripadaju u neki drugi forum, možda u komisiju za isitnu i pomirenje koja se bavi sirm kulturnim i političkim temama.

Uloga amicususa nije jedino što deluje nejasno na ovom sudjenju. Šef tuzilastva Džefri Najns nastavlja da se bori sa Vecem, gde on pokušava da iznese kompletan predmet protiv optuženog, dok Veće radi sve da obezbedi da sudjenje bude pravilno. Naravno, pravilnost sudjenja nije nešto za šta je Milosevic pokazao narociti interes.

Vrlo pazljivo se obraćajući sudijama, koji su očito sve nestrpljiviji, Najns je u pisanom dopisu tražio pomoć u ograničavanju vremena koje ima na raspolaganju optuženi kada isituje svedoka 92bis (čije izjave se iznose u pisanom obliku). Posle više od 16 meseci sudjenja, u toku kojih je vidjena tehnika ispitivanja koju koristi optuženi, jasno je da on gotovo bez izuzetka upotrebi svaki minut koji mu je na raspolaganju, bez obzira da li je to potrebno ili ne. Takođe je jasno da je veliku deo njegovog unakrsnog ispitivanja irelevantan i da se pitanja i teze ponavljaju. Svaki minut koji Milosevic straci skraćuje vreme koje na raspolaganju ima tuzilastvo za iznosenje dokaza. S obzirom na to da je njihovo vreme ograničeno, potpuno je na mestu bilo Najnsovo pitanje Sudu da pomogne njegovoj strani tako što će Milosevica da prisili na određeno ponasanje.

Najns je vrlo diplomatski naceo tu temu, rekavši da je tuziocima tesko da postavljaju zahteve pred Sud, zato što ne postoji advokat druge strane koji bi zastupao interese optuženog. Milosevic nije pokazao interes, a nema ni znanje da se bavi pitanjem proceduralnog prava. Najns je potsetio Sud da je na nedavnom pretresu, od 55 minuta unakrsnog ispitivanja, čak 50 utroseno na pitanja o događajima o kojima svedok nije mogao da ima direktna saznanja i nije mogao da na njih odgovori. Optuženi je utrosio samo pet minuta na relevantna pitanja. Najns je nastavio: «Molim Veće da, u odlučivanju o tome koliko vremena da da na raspolaganje optuženom za unakrsno ispitivanje, nastavi da ima na umu da optuženi troši nase vreme.» Najns je podjednako pristojno završio svoj dopis, recima da «bez usluga dobrog advokata, optuženi ponekad ima teskoće u iznosenju argumenta kako bi on to zeleo.» Sudija Mej je odgovorio da je određivanje dužine trajanja unakrsnog ispitivanja i kontrola ponasanja optuženog za to vreme, jedna od uloga Veca, i nikog drugog. «Zacepiti usta optuženom bi bilo pogresno,» rekao je, ali je i dodao, «naravno, mi imamo na umu probleme sa kojima se suočava tuzilastvo.»

Iz sledeće intervenicije sudije Robinsona se videlo koliko su živci tanki nakon 16 meseci sudjenja koje još nije ni napola završeno: «Vrlo sam uvredjen Vasim dopisima,» rekao je Najnsu. «Oni su prikrivene kritike načina na koji Vec vodi ovo sudjenje.» Naglasavajući da pitanje pravilnosti ne može da bude svedeno na matematičke formule, sudija Robinson je rekao da smatra da je Najnsov dopis «potpuno nepotreban.»

Najns je ponovo demonstrirao postovanje Suda i procesa kada je na to odgovorio da mu je zao da je sudija Robinson na taj način reagovao, ali da se on «uz svo postovanje ne [slaze] sa njim.» Ponavljajući da

razume i postuje insistiranje sudija na pravivosti sudjenja, Najs je rekao da i on ima obavezu da obezbedi da se sudjenje bavi relevantni temama i da se ne gubi vreme. Mogao je da potseti sudije i da tuzilastvo ima obavezu u odnosu na javnost, ukljucujuci zrtve i prezivele, da iznese najkompletniji moguci paket dokaza kojim podrzava optuznicu. Ako on to ne ucini, Sud ce morati da donese odluku na osnovu nepotpunih i neadekvatnih dokaza. Takvom presudom se ne dostize pravda. Trebaju se stititi prava optuzenog, ali i prava javnsoti. To je sustina pravde.

Location: Balkans
Macedonia
Serbia
Kosovo

Focus: Coalition for International Justice (CIJ) Trial Reports Archive (Bos-Hrv-Srp)

Source URL: <https://iwpr.net/sr/global-voices/zivci-sve-tanji-pred-letnju-pauzu>